

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 8.

A szerkesztőség kőszíratok visszaadását
 vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A költségvetés.

A három hónap óta tartó technikai obstrukció unalmasságát ma nagy esemény törte meg: a jövő évi költségvetés előterjesztése.

A pénzügyminiszter exposéja kíséretében beterjesztett költségvetés, mely közel két milliárd koronáról szól, 52.663 felesleggel zárul. Ahol csaknem két milliárdról van szó, ez magában véve még nem valami briliáns eredmény lenne, — de jelentőssé teszi az a körülmény, hogy a költségvetés szerint a magyar állam bevételei száznegyvenhat millió koronával emelkednek s ebből 80 millió esik az egyes miniszteri tárcák budgetjének emelésére.

Persze nyomában felhangzik a régi sablonos kifogás, hogy ez népies nyelven kifejezve azt jelenti, hogy megint több az adó. Hát hiszen arra már régóta el vagyunk készülve, hogy adónkat egyhamar le nem szállítják. Ez ugyan a mai drágaság mellett tagadhatatlanul ráférne az adófizető polgárokra, de elmúlt már az idő, amikor az ellenzéki jelöltek azzal szerezhetek népszerűséget maguknak, hogy majd ha ők kormányra jutnak, akkor eltörlik az adót. Ma már legfeljebb a szociáldemokrata vígének próbálják ilyesféle nagyhangu ígérekkel bolondítani a népet, kiciffrázva még azzal is, hogy ők majd eltörlik a hadsereget is, meg felszítják — persze maguk közt — a papi vagyont. A józan magyar nép azonban nem ül fel az ilyen maszlagokra, hanem oda sorolja ezeket is — a többi megvalósíthatatlan utópiák közé.

Direkt adóemelés különben nem foglaltatik a ma beterjesztett költségvetésben, de persze benne van a trafik árak emeléséből befolyó többlet és bejelentette Lukács pénzügyminiszter a vasúti személyes teher tarifák emelését. Aminek aligha fognak valami nagyon örülni a polgárok.

Ha az ily módon keletkező nagy bevételi többlet az egyre növekedő terhek szempontjából nem is öröndetes jelenség, de ha ez a költségvetés reális, akkor ez egyrészt tagadhatatlan jele az állam háztartás szolidaritásának, a közgazdasági élet fejlődésének, — másrészt pedig öröndetes lenne az, hogy ily módon több jut kulturális és közgazdasági célokra.

Persze jut az új katonai terhek fedezésére is. Erre ismételtelen rá is mutatott

exposéjában Lukács, — de az obstruáló ellenzékét nem hatotta meg annyira, hogy ennek hallatára nyomban ieszereltek volna. Azt azonban egyértelműleg készségesen megígérték az ellenzéki pártok vezetői, hogy rendkívüli fegyverekkel nem fogják megakadályozni a költségvetési javaslat törvényé emelését.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, október 12.

Berzeviczy Albert elnök 10 óra után nyitja meg az ülést.

A mult ülés jegyzőkönyvének olvasása közben a miniszterelnök a terembe lép. (Többször megújuló élénk éljenzés és taps a jobboldalon és a közepen.)

Gróf **Khuen Héderváry** Károly miniszterelnök: Beterjeszti az állami számvevőszéknek a törvényhozás által engedélyezett évi hitellel szemben az 1910. számadási év II. negyede végéig előfordult tulkiadások, előirányzat nélküli kiadások és hitel áttulhúzásokról szóló jelentést. Kéri azt kinyomatni, szétosztatni és előzetes tárgyalás és jelentéstétel végett a zárszámadási bizottsághoz utasíttatni. Bemutatja továbbá az 1910. év zárszámadásait az állami számvevőszéknek erre vonatkozó jelentésével együtt. Kéri ezek kinyomatását, szétosztását is. Kéri egyben ezt a zárszámadási bizottsághoz utasíttatni.

Elnök ily értelemben rendelkezik.

Az exposé.

Lukács László pénzügyminiszter: Minden költségvetési előirányzat nagy fontossággal bír, de az 1912-iki még ennél is fokozottabb fontossággal, mert ebben jelentkeznek legelőször és pedig teljes mértékben azok a kiadási többletek, melyek a véderőörvénnyel kapcsolatban vannak. Es épen ezért ez a költségvetési előirányzat van hivatva választ adni arra a kérdésre, vajjon igazak-e azok az állítások, melyek többször felmerültek már, hogy t. i., ha a véderőjavaslat elfogadjatik, az ebből származó költségek túlhaladják az ország teherviselő képességét s az állami működés egyéb irányzataira fordított minden törekvést meddővé és eredménytelené teszik.

Erről a kérdésről egy ízben már nyilatkozott a pénzügyi bizottság ülésein, midőn a véderőjavaslat tárgyalatott, ez alkalommal nem a véderőjavaslat részleteivel s illetőleg a kapcsolatos kérdésekkel kíván foglalkozni, hanem azzal, hogy az 1912-iki költségvetési előirányzatot ismertesse meg a Házzal.

Külső kereteiben fixirozva a költségvetést, ismerteti az állami bevételek és kiadások alakulásait, amely a mult évhez képest kiadásban 80 és fél millióval, bevételben 123 egytized millióval gyarapodtak. (Eljenzés jobb felől.) Tehát a bevételek többlete 43 millió korona. Az

átmeneti kiadások 35 5 millióval, a beruházások 30 1 millióval emelkednek. Ezekkel szemben az átmeneti bevételek 23 millióval emelkednek, úgy, hogy az egész kiadási többlet 1911-el szemben 146 3 millió és ugyanannyi a bevételi emelkedés is, amiből 123 1 millió rendes bevétel és 23 1 millió átmeneti bevétel. A bevételek ezen kedvező alakulása azt vonja maga után, hogy a jelenlegi beruházási kölcsönösszeg nemcsak, hogy nagyobb mint a mult évi, hanem valaminek kisebb, dacára annak, hogy a beruházások, illetve kiadások ily tetemes emelkedést mutatnak. (Eljenzés jobbról.)

Ezen kedvező alakulásnak oka az, hogy a rendes kiadásoknak 80 5 millió emelkedéséből esik az üzemekre 37 millió emelkedés, vagyis a pénzügyi tárcánál 8 millió, a kereskedelmi tárcánál 27 millió és a földművelésügyi tárcánál 2 millió.

Az állami alkalmazottak, a tanítók anyagi helyzetének javítására irányuló kiadások emelik a budgetet 4 050 000 koronával. (Eljenzés jobbról.) A horvátországi szükségőbbletek 7 250 000 koronával emelik a kiadásokat.

A nyugdíjszükséglet folytonos emelkedése 2 millióval, az egyes miniszteri tárcák különböző személyi és dologi kiadásai 23 3 millióval, végül a közönségi kiadások 4 250 000 koronával emelik a kiadásokat. A kiadási tételek összege természetesen szükségessé teszi a bevétel szaporítását is.

Hosszasan indokolja ezután az egyes tételek szükségőbbleteinek emelkedését és ezzel szemben a bevétel nagyobbitására tett intézkedéseket.

Majd kéri az elnököt, hogy őt pe:cre függesse fel az ülést.

Szünet után

az elnöki széket **Návay** Lajos alelnök foglalja el.

Lukács László pénzügyminiszter: Szól ezután a bevételekről, melyek 1041 milliót tesznek ki, tehát 51 millióval többet, mint tavaly. Legnagyobb emelkedést az államvasutak bevételénél vár, 31 700 000 korona emelkedést. De ennek még emelkednie kell. A zónatarifa behozatala óta az üzleti hányad folytonosan rosszabbodott. Ezért a személyi és árutarifának revíziója elkerülhetetlen. (Helyeslés jobbról.) A zóna megtette célját, óriási mértékben tokozta az utazási kedvet, de tudvalevő, hogy a személyszállítás sohasem reutirozza magát, mert ez a legköltségesebb szállítás. Nem a normis tarifamelelésről van szó, csak arról, hogy elérjük az államvasutaknál az 5 év előtti állapotot.

Az emelkedésekkel szemben áll az a többlet, mely a véderőjavaslatokból kifolyólag az 1912-ik évben resultálódik: 4 250 000 korona.

Egy hang a jobb oldalon: Ezért nem érdemes obstruálni!

Lukács László: Ehhez nem fűzök kommentárt. (Hosszantartó éljenzés és helyeslés a jobboldalon.)

Désy Zoltán: A kommentárt majd megteesszük mi!

Báró **Podmaniczky** Endre: Egyszer már rosszul sült el!

Veiszlovits Adolf és Fia

cég „Concordia Entreprise des Pompes Funébres“ Első nagyvárad-i temetkezési vállalatával és márvány művek gyárával Rákóczi-ut 13. sz. a. épült házába (a régi Apolló épülettel szemben) ÁTKÖLTÖZÖTT.

Az 1858. év óta fennálló vállalat jóakaratu pártfogását és támogatását új otthonában is kéri kiváló tisztelettel **Veiszlovits Lajos**.

Lukács László: Az ellenzéknek igaza volna, hogy a véderőköltségre nem akar áldozni, ha lehetne Európában állam, mely a maga védelmére nem volna kénytelen erőfeszítéseket tenni. Európa közepén azonban, ahol mi vagyunk, ez nem képzelhető, tehát leg-helyesebb az a rendszer, melyet eddig követ-tünk, a közös hadsereg rendszerének feontar-tása, (Helyeslés jobbról, ellentmondás balról) mert rendelkezünk oly haderő felett, mely méltó egy nagyhatalomhoz, melyre szükségünk van a nélkül, hogy összes költségeit viselnék.

Ezután a költségvetés összeállításának mód-járól szól és bejelenti, hogy a kiadási több-leteket *adóemelés nélkül* leszünk képesek fe-dezni. (Eléak helyeslés a jobboldalon) Bevé-telek és kiadások reális alapon vannak szá-mítva s meri állítani, hogy az államháztartás egyensúlya a jövőben is megoldható lesz.

Törekedni kell pénzügyi tartalékok szer-zésére, mert csak ezek birtokában vállalhatunk garancát, hogy államháztartásunkban zavar nem fog előállni.

Bejelenti végül, hogy a nyugdíjtörvény re-formjáról szóló javaslat elkészítését elrendelte, (Eljenzés a jobboldalon) s így a nyugdíjasok, árva és özvegyek sorsáról is mielőbb gon-doskodni fogunk! (Taps jobbról.)

Bejelenti, hogy a jövő évre 52.683 ko-rona felesleg van preliminálva és mivel a ren-des bevételek 86.7 millióval haladják meg a rendes kiadásokat, konstatálja azt is, hogy ez azt jelenti, hogy az 1912. évről mérlege a rendes kiadásoknál 42.600.000 koronával ke-dvezőbb, mint az 1911-ik évi. (Eljenzés és taps a jobboldalon.)

Ezek alapján midőn a költségvetési elő-irányzatot beterjeszti, kéri a Házat, hogy az kinyomattassék, kiosztassék és előzetes tárgya-lás és jelentéstétel végett a pénzügyi bizott-sághoz utasítsassék. (Hosszantartó élénk he-lyeslés, éljenzés és taps a jobboldalon. Szóno-kot számosan üdvözlök.)

Kossuth Ferenc: A Ház és a közvéle-mény tájékoztatásul kijelenti, hogy a párt óhajta az, hogy a költségvetés az év vége előtt meglegyen s elkerüljék az ex lexet. Eppen ezért a költségvetéssel szemben nem szándé-koznak semmi kivételes tárgyalási fegyvert használni.

Holló Lajos (Zaj. Kiáltások: Milyen címen óhajt beszélni?) Amit már gyakran hangoz-tattak, most megismétli: bármily közérdekű javaslattal jön a kormány (Kiáltások jobbról: Nagyon kegyes!) így a költségvetéssel is, nem fogják megakadályozni tárgyalását.

Rakovszky István: Bár nem fogadja el a néppárt a költségvetést, nem fogják mester-séges uton annak tárgyalását megakadá-lyozni.

Elnök: A javaslat e bizottságokhoz uta-sítottatik.

Következik a napirend: a névszerinti sza-vazás. (Zajos derűtség.)

Az ülés további része névszerinti szava-zásokkal telt el.

Ülés vége 2 órakor.

A Népszava és a Világ ismerked-nek. Olyan szépen megfértek egymás mellett amíg a vallás és a hazafiasság gyalázásáról volt szó! Egyik a páholyok gazdag héberei, másik a félrevezetettek tömege közt terjesztette a maszlagot és mind a kettő pompásan értett hozzá, hogyan dicsérje — a másikat. Most azon-ban egy kissé összeveszttek a — medve bőrén. Eddig a medve bőrre csak inni szoktak előre; a »testvérek« és az »elvtársak« cibálódása meg-tanítja az érdeklődőket, hogy lehet ama bizo-

nyos medvebőrre előre marakodni is. A medve-bőr persze a hatalom, melyre az általános tit-kos segélyével a »testvérek« is, az »elvtársak« is számítanak. Az országra nézve körülbelül egyforma egyiptomi csapás volna mindenik, de az ő zsebüket nagyon érdekli, melyik fog hát közel ülni a husos fazékhoz? A *Világ* azt hi-szi, hamarabb jut hatalomra, ha a kormánnyal kacérkodik; a *Népszava* viszont ideiglenesen Justh Gyulát tömjénezi házi balekjának. Ezen szépen összeveszttek s most mindennap egy-egy jó nagyot ütnek botjukkal az egymás fe-jére. Például a *Világ* így mutatja be a Nép-szavát:

»Abban már igaza van a Népszavának, hogy a »Világ« szerkesztője ügyvéd. De hát nem lehet mindenki, aki hírlapirással foglalko-zik, *félbemaradt orvosnövendék, joghallgató, hir-detési ügynök* vagy asztalos, lakatos, stb.«

Igaza van, mondja rá minden okos ember. De hogy ez csak féligazság, azt megtudjuk a *Népszava* rákövetkező számában, mely az igaz-ság másik felét a következőkben tálalja fel:

»Amikor ily módon felsorolja azokat a foglalkozási ágakat, amelyek hírlapírókat vagy szerkesztőket szállítanak, sajtóságos módon meg-feledekzik a »Világ« szerkesztője egy szerkesz-tőt szállító iparágrol: az *álhírlapirásról*. A föl-sorolás teljessége is megkövetelte volna ennek a specicsnek: az *álhírlapíró-szerkesztőnek* a föl-sorolását. De az emberek mindig a hozzájuk legközelebb eső dolgokról feledekzenek meg.«

Nagyon jó! Csak folytassák az ismerteté-seket tovább. Puszipajtások voltak, ők csak jól ismerik egymást.

A költségvetés. Lukács László pénz-ügyminiszter a képviselőház mai ülésén bete-rjesztette a költségvetést. A képviselőház feszült érdeklődéssel s szokatlanul népes terem-ben hallgatta a miniszter beszédét. Kiváltképen nagy érdeklődést keltett beszédének az a része, amelyben a tisztviselők fizetés-rendezéséről szó-lott.

A rendes kezelés mérlege a következő:

1912. évre:	
1. Rendes kiadás:	
Előirányzat	1.580,378.496
1911. évre:	
Rendes kiadás:	
Előirányzat	1.499,917.955
Többlet 1912. évre	80,460.541
Rendes bevétel:	
Előirányzat 1912-re	1.667,091.211
Előirányzat 1911-re	1.543,959.933
Többlet 1912-re	123,131.278
Fölösleg 1912-re	86,712.715
A múlt évi előirányzat volt	44,041.918
Tehát 1912. évre a többlet	42,670.737

A népnevelés céljaira 7 és félmillió több-let. Művészetek, kulturális célokra a többlet 8,924.000 A földmívelési tárcánál a múlt évvel szemben 2 millió a többlet.

Óriási emelkedés a kereskedelmi tárcánál, ahol a többlet 30 és fél millió.

A belügyi tárcánál	9 millió.
A pénzügyinél	9½ millió.
Igazságügyinél	1½ millió.
Honvédelminél	4½ millió.

Pénzügyi személyzet fizetésjavítása 400,000 korona.

A rendkívüli kiadások tételénél a többlet 22 és fél millió.

Kereskedelmi tárcánál a rendkívüli kiadá-sok többlete 2,888.000 korona. A földmívelé-sinél személyi többletek 1,200.000 korona. Vái-lás- és közoktatásügyinél 3,200.000 Valameny-ni miniszterium nagy beruházásokra rendez-kedett be. A kereskedelmi miniszteriumnál 55 és fél millió a beruházásokra szánt összeg. A közoktatásügyi kormány beruházásokra szánt összege 4 és fél millió.

Városi közgyűlés.

Nagyvárad város törvényhatósága tegnap tartotta meg október havi közgyűlését. A köz-gyűlés jelentős határozata volt, hogy a tárgya-lás folyamán meggyőződést szereztek róla, mi-szerint az ügyrend, melynek alapján a tárgya-lások folynak ma már nem megfelelők és lé-nyeges módosításokra szorul, ezek alapján az ügyrendet reformálni fogják. Nagyobb viták voltak a Szent László-tér aszfaltozásánál, a Rimanóczy-szálloda és fürdő bérbeadásánál és a seréshizlalda ügyénél.

A közgyűlés lefolyásáról tudósításunk a következő:

A gyűlésen *Hlatky* Endre főispán elnökölt a tagok közepes számban voltak jelen.

A polgármester havi jelentése nyitja meg a napirendet. A havi jelentés a város szeptem-ber havi közállapotairól számol be. Sajnos a polgármester nem valami rózsás színbén tün-tette fel a város közállapotait. Mindjárt jelentése elején a közegészségügy, bár kedvezőnek van ugyan jelezve, sokat ront belőle az, hogy a hasihagymáz 48 esetben fordult elő, melyből 7 halálos volt. A közbiztonság kedvezőtlen volt. A lopások száma tulmagasra emelkedett, a vak-merő módon elkövetett Beöthy Odön-utcai rab-lás is a közbiztonság rovására esett. Az adóügy terén sem uralkodott kedvező állapot, ameny-nyiben a közadók szeptember havi eredménye 4132 koronával volt kevesebb, a múlt évi szept-ember havi bevételnél. A polgármester jelen-tését a *Moskovits* Adóif és neje adományainak bejelentésével fejezte be.

A polgármester jelentését rendes körülmé-nyek között rövidesen tudomásul szokta venni a törvényhatóság, most azonban az ismeretes parcellázási — illetőleg jegyzőkönyvhitelesítési ügyből kifolyólag egy teljes óráig tartó vita kerekedett miatta. A vitát *Pásztor* Ede nyi-totta meg.

A tanácsnak ide vonatkozó határozati in-dokolását kifogásolja. Kérdést intéz a polgár-mesterhez, hogy miért hozta be az ügyet a közgyűlés elé?

Rimler Károly polgármester a hitelesítő közgyűlés szabály szerint lett megtartva. Ezen történet a hitelesítés is, azt nem változtathatja meg a tanács és nem lehet megváltoztatni a törvény-hatóságnak sem ezen az alapon. Az érdekeltek már adak be beadványt ebben az ügyben, mely a mai közgyűlésen fog tárgyalatni. Ezen az alapon hozhat új határozatot a törvény-hatóság.

Adorján Emil dr. sérelmesnek tartja, hogy *Pásztor* indítványát nem hozta be a tanács a közgyűlésbe. Az indítványt minden körülmé-nyek között be kellett volna hozni.

Moskovits József dr tiltakozik a tanács intézkedése ellen, mert a hitelesítő közgyűlés-

Valódi Perzsa és Szmirna-szőnyegek legolcsóbb árban kaphatók
Haas Fülöp és Fiai cég RIMANÓCZY-PALOTA.
 Szőnyeg, függöny óriási választékban.

nek nincs módjában formába önteni a határozatokat, hanem a meghozott határozatoknak valódiságát kell konstatálni.

Stokker József véleménye szerint a hitelesítő közgyűlésen nem szabad formákba önteni a határozatot. A formába öntésnél is a szavazásnak kell döntőnek lenni. Ezt semmitéle módon nem lehet megváltoztatni. Kéri, emelje a törvényhatóság határozatát a mult ülésen hozott határozatot az ő indítványa alapján.

Rimler Károly rámutat, hogy **Stokker József** indítványa volt első sorban hibás, mert nem vette bele részletesen a parcellázandó területet.

Hoványi Gyula dr.: A hitelesítő közgyűlésnek az a feladata, hogy a közgyűlés határozatát hitelesítse szóról-szóra. A megtörtént dolgok után a jövőben tehát az indítványozó írásban adja be indítványát. A határozat kimondásánál pedig alkalmazzanak fonográfot, melynek nem lehet megváltoztatni felvételeit.

Hlatky Endre: Nem volt jelen a hitelesítő közgyűlésen. Az aktákból meggyőződött azonban, hogy a tanács javaslata nem egyezett az indítványozó javaslataival. Itt tévedésről nincs szó. Érdekébe nem áll senkinek sem mást bevenni a jegyzőkönyvbe, mint ami történt. Kéri **Stokker Józsefet**, hogy vonja vissza indítványát, mert azt ilyen formában nem lehet tárgyalni.

Hoványi Gyula ismételt indítványozza az ügyrend módosítását, mely a mai hiányokat legyen hivatva pótolni.

Hlatky Endre a szabályrendelet módosítását helyesnek tartja.

Stokker József: Nem kívánja szavazás alá bocsátani indítványát. Nem tudta, hogy már ebben a dologban adtak be kérelmet az érdekeltek, most már azonban visszavonja indítványát.

A Szent László-tér aszfaltozása.

Ezután áttért a közgyűlés a Szent László-tér aszfaltozására. Ebben az ügyben a város törvényhatósága a megtartott versenytárgyalás eredményéhez képest a munkálatok teljesítésével a The Neuchatel Asphalt Company angol céget bízta meg.

E határozat ellen **Pallay Lajos**, valamint a Magyar aszfalt részvénytársaság felebbezést jelentettek be és ezek alapján a miniszter a város határozatát megsemmisítette s új határozathozatalt rendelt el, mert a város határozatát nem látta kellőleg indokoltnak.

A tanács a miniszter leiratát azzal a javaslattal terjesztette a közgyűlés elé, hogy tartsák fenn az eredeti határozatot és ezt részletesen megindokolt felirattal terjesszék fel a miniszterhez.

Hoványi Géza dr. Pártolja a magyar ipart, a tanács javaslatát nem fogadja el.

Javasolja, hogy új tárgyalást tartsanak.

Moskovits József: Nem fogadja el **Hoványi Géza** indítványát. A Magyar aszfalt cég a Fő-utca aszfaltozását igen rosszul teljesítette. Szerinte az angol cég ép oly magyar, mint a Magyar Aszfalt cég, vagy ép annyira nem magyar mint a Magyar. A Magyar Aszfalt a Wiener Banktereiinnak egyik csoportja, tehát az elérendő jövedelem egy része ép úgy ki megy külföldre, mint az angol cégnél.

Adorján Emil: A Szent László-tér aszfaltozása sürgős, ennek újabb halasztása hátrányos az érdekelt városrésze. Helyesnek találja a tanács javaslatát s azt elfogadja.

Gábel Jakab: A Magyar aszfalt céget védelmébe veszi, mert ebben a magyar ipar fejlesztését látja.

Baróthy Pál. Ha nem adják ki a Magyar Aszfalt részvénytársaságnak a vállalatot az még nem jelenti a magyar cég bukását. Tudomása szerint az angol cég törvényesen bejegyzett cég, tehát vele szemben nem mondhatuk ki,

hogy a közszállítási szabályok értelmében nem jogosult a pályázatra vagy hogy nem pártoljuk a magyar ipart. A tanács javaslatát fogadja el.

Hoványi Géza ismételt hangoztatja, hogy a Rákóczi-utí aszfalt nem lehet irányadó a Szent László-tér aszfaltozásánál. A tanács javaslatát nem fogadja el.

Hlatky Endre szavazás alá bocsátja az ügyet. A törvényhatóság nagy többséggel fogadja el a tanács javaslatát.

A XVI. gyógszertár.

Géher Antal gyógyszerésznek a Rákóczi-ut 39—59. sz. házak és Lédig Árpádnak a Rákóczi-ut 28 és a Schlauch-tér 8. sz. házak közti új gyógszertár felállítás iránti kérelmeket, a tanács a szakkbizottságok meghallgatása után azzal a véleménnyel terjesztette a közgyűlés elé, hogy az új gyógszertárakat szükségesnek tartja és annak felállítását a Rákóczi-ut 39—59. sz. házak, illetve a 37. sz. ház és a Múzeum-utca közti útvonalon véleményezi. Egyidejűleg javasolta a tanács azt is, hogy a törvényhatóság a miniszterhez intézendő feliratban ne nyilatkozzék a tekintetben, hogy az új gyógszertár jogositványát, melyik folyamodó részére öhajítja megadatni.

A közgyűlés a tanács javaslatát egyhangulag elfogadja.

Kulturügyek.

Következő tárgy volt a belügyminiszternek a nyilvános könyvtár szabályzatának jóváhagyása és a szabályrendelet értelmében a könyvtárbizottság megalakítása. A polgármester javasolja, hogy a közgyűlés Rádl Ödön, dr Grósz Menyhért, dr Hoványi Gyula és dr Mártonffy Marcell válasza meg.

A tanács javaslatát egyhangulag elfogadják a főrealiskola fenntartási költségeinek beállítására tárgyában. A tanács javaslata az volt, hogy írjon fel a törvényhatóság a miniszterhez, miszerint a még fennálló tartozás 4 egyenlő részben fizetessék a város által.

A javaslatot elfogadták.

A Rimanóczy-szálloda bérbeadása.

Weiszlovits Gyula javasolja, hogy a Rimanóczy-szálloda épülete ne házilag, hanem bérleti rendszerben kezeltesék. A tanács számszerűleg kimutatja, hogy az épületek jövedelme évről-évre fokozódik s így nincs semmi ok a bérbeadásra.

A tanács javaslatával szemben **Weiszlovits Gyula** fenntartja eredeti javaslatát azzal, hogy a bérleti tíz évig köteles a bérletet megkötni és ezalatt annak minden terhé is viseli.

Rimler Károly: Akkor adják bérbe az épületeket, ha a visszatejődés mutatkozik. Amióta a város kezeli a fürdőt, a jövedelem folyton növekszik. A bérleti rendszer kedvezőtlenségének illusztrálására rámutat a régi Zöldfa-szálloda bérleti kezelésére, melynek folytán a szálloda úgy szűnt meg, mint egy aljas istálló. Rámutat a többi szállodákra, melyek sokkal kevesebbet jövedelmeznek, mint a Rimanóczy-szálloda. Nem indokolt a bérbeadás javaslata. A tanács javaslatát ajánlja elfogadásra.

Moskovits József dr a bevételekkel szemben odaállítja a kiadásokat és így a mult év jövedelmét 66,000 koronában állapítja meg.

Most még ugyan a tanács javaslatát fogadja el, de nem engedieletíttetni magát a meggyőződéséről, hogy célszerűbb a szálloda és fürdő bérbeadása.

Rimler Károly számszerű adatokkal bizonyítja, hogy a szálloda jövedelme igen kedvező. Az alapvagyon jelenleg 100,000 koronánál több.

Fried Ferenc a bérbeadás mellett szólal fel.

Friedländer Sámuel Nagyvárad városának föltétlen szüksége van egy olyan szállodára és fürdőre, mely tisztán van kezelve. A tisztaságot erkölcsileg érti. Lehetséges, hogy a bérleti rendszer mellett sokkal több jövedelmet hozna a két épület különösen akkor, ha létesítenének ott egy bonboniert, akkor naponként ötször is ki lennének adva a szobák. De nem hiszi, hogy ez a rendszer intenciója lett volna az örökhatágnak. A tanács javaslatát fogadja el.

Elnök szavazás alá bocsátja az ügyet. A közgyűlés nagy többséggel elfogadja a tanács javaslatát.

Ezután gyors tempóban haladt a közgyűlés. Egymásután minden felszólalás nélkül fogadják el a tanács javaslatait. Így fogadják el az iparoktatás fejlesztése és iparpalota építése tárgyában, valamint a lómészárszék, az új diszletraktár építése, a Tisza Kálmán-szobor létesítése, a villamos mű fűtődarujának és a szerszámgépek beszerzése iránti javaslatokat.

A sertéshizlalda.

A biharmegyei gazdák hitelintézete sertéshizlalójának ügyénél elsősorban **Weiszlovits Gyula** szólal fel. Hibáztatja, hogy a polgármester exponálja magát ebben a dologban, pedig a hizlalda igazgatóságában érdekelve van.

Rimler Károly kijelenti, hogy nincs érdekelve az igazgatóságnál.

Stokker József elfogadja a tanácsnak a hizlalda kibővítésére vonatkozó javaslatát, mert a városnak föltétlenül szüksége van a hizlaldára.

Kenés-Kurländer Ede a tanács javaslatát fogadja el, ugyszintén **Pásztör Ede** is.

Altmann Jakab indítványozza, hogy egyelőre vegyék le a napirendről a dolgot és a helyszínen győződjenek meg a kifogások alapos vagy alaptalanságáról.

Hoványi Gyula a halasztás mellett szólal fel. Szavazás alá kerül a dolog, amikor névszerinti szavazás alapján a tanács javaslatát fogadták el.

Hét óra után áttértek az interpellációkra. **Rezvány Jenő** a lacikonyhások ellenőrzését gyengének találja és kérdi miért nem gondoskodnak a lacikonyhások részére megfelelő helyiségekről.

Gerő Armin megnyugtató válasza után **Weisz Lajos** a kinyuló cégtáblák tárgyában interpellál.

Gerő Armin kijelenti, hogy ebben a dologban a miniszteri rendelet intézkedik, azt megváltoztatni nem lehet.

Balogh Döme a harmadik vashid építésének késedelmeskedése miatt interpellál.

Rimler Károly polgármester kijelenti, hogy a vashid alapozási munkálatai még a folyó évben befejezést nyernek.

Ezzel az ülés fél 8 órakor véget ért.

20 százalékkal olcsóbb uri ruha beszerzési forrás.

Ha linom szöveteiből készült divatos és modern szabású ruhát szeret viselni olcsón, sétáljon el

Darabont Gyula előnyösen ismert uri szabó divattermébe, Páris-u. 12. sz. alá, vagy hívja fel 980 sz. telefoni,

mert azért van meliékutcában ez a különben teljesen modernül berendezett divatterem, hogy vevőit olcsón és jól szolgálhassa ki. Dus raktárba megérkeztek a legjobb gyártmányú angol, francia, skó? és hazai szövetek, double felöltő és divat mellénykelmék berendezkedésem olyan, hogy a legkényesebb izlést is kielégíthetem. Műhelyemet és mintáimat bárki vételkényszer nélkül megtekintheti. **Elsőrendű munkások.** Vidékre mintát küldök, esetleg egy jól álló viselt öltöny beku?dése elég, erről újjat készíték. **Hitelképes egyéneknek és tisztviselőknak részletre is.**

Hogyan ápolta az elme-kórházi ápoló?

Harmadik esküdtársi tárgyalás.

Inmár harmadszor került az esküdtek elé Szakács János elme-kórházi ápoló bűnügye, aki azzal van vádolva, hogy az elme-kórház egyik súlyos betegén Darmán Ferencen olyan sérüléseket okozott, amelyek a beteg halálát okozták.

Maga az eset, melylyel annak idején bőven foglalkoztunk, röviden a következő:

Szakács János, a nagyváradai elme-kórház egyik osztályápolója a dühöngők osztályában volt alkalmazva. A múlt év június 31-én ennek a szerencsétlen betegnek, Darmán Ferencnek ricinus-olajat kellett volna beadni. Az orvos rendeletére. A beteg azonban kézzel-lábbal tiltakozott ez ellen, erősen dühöngeni kezdett, úgy hogy a két ápoló: Szakács János és Török János sem bírt vele. Erre a vádlott hirtelen rárontott a betegre, az ágyra teperte, a térdével taposta az őreg, 60 éves ember testét, úgy, hogy annak 12 bordája összetört, minnek következtében 2 nap alatt meg is halt.

Már két ízben volt esküdtársi tárgyalás ez ügyben. Először el kellett halasztani a tárgyalást újabb tanu kihallgatása miatt, másodszer az esküdtársi bíróság dr Csulyok Béla elnöklelete alatt a vádlottat 5 évi fogházra ítélte.

A mai főtárgyalás.

A védelem semmisségi panasszal élt, amelynek a Kuria helyt is adott, s így került az ügy a mai főtárgyalás elé dr Csulyok Béla táblabíró volt a tárgyalás elnöke, a vádat dr Szolnok Jenő ügyész képviselte, a védelmet dr Faragó Sándor ügyvéd látta el.

Mindenekelőtt Szakács János vádlottat hallgatta ki a bíróság. Szakács tagadja a terhére rótt bűncselekmény elkövetését. Kijelenti, hogy ő soha senkit sem bántalmazott a betegek közül. A kérdéses napon is éppen az ápolótársa, Török Sándor volt az, aki ütötte a szerencsétlenül járt beteget, akit ő csak szánalomból nem jelentett fel a főorvosnak. Mikor az orvosságot be akarták adni a betegnek, az dühöngeni kezdett, s ekközben magára rántotta őt, azonban egy szó sem igaz abból, hogy ő bántalmazta, térdével gyomrozta volna a beteget.

Elnök: A rendőrség előtt beismerte a tettét.

Vádlott: Azt se tudtam akkor, mit beszéltek, a rendőrbiztos, aki kihallgatott, többször felpolozott és ezért vallottam úgy.

— De a vizsgálóbíró előtt is beismerte a tettét. Különböztetve hallották, hogy még a kórházban beismerte a rendőrbiztos előtt, hogy maga volt a tettes.

— Nem ismertem be, akik azt állítják, csak azért mondják, mert haragszanak rám.

Elnök: Eszerint magára mindenki haragszik, aki maga ellen vall.

A vádlott többször kijelenti, hogy nem bántotta a beteget. Bizonyítják az ápolótársai is. Török azért vall ellene, mert maga a-art kiszabadulni a bajból.

Elnök: Ugy látszik, az ápolók nagyon összetartottak. Eppen ebben az időben több brutalitás történt, egy betegnek a fülét rántották ki, másoknak leszakították a fülét és más ilyenek, s ezeknek egyrésznél nem lehetett kideríteni a tettest.

A vádlott kihallgatása után dr Szolnok kir. ügyész kéri Bodó rendőrbiztos kihallgatását, amit a bíróság el is rendel.

Azután áttértek a tanukihallgatásokra és az orvosszakértők meghallgatására.

Dr Kenéz Kálmán elme-kórházi orvos elmondja, hogy a beteg idült alkoholista volt, nagy szivgyengeségben szenvedett a betegsége anynyira előrehaladt, hogy legfeljebb 3—4 hétig maradhatott volna még életben.

Bodó László rendőrtiszt vallomásaiban kijelenti, hogy a vádlottat nem bántotta és az minden kényszer nélkül vallott úgy, amint ezt jegyzőkönyvbe vette.

A perbeszéd.

Délután félöt lehetett az idő, amikor rákerült a sor a perbeszédre. Dr. Szolnok Jenő ügyész jogi érvekben gazdag, szépen megkonstruált vádbeszéde után dr. Faragó Sándor mondotta el védőbeszédét, melyben kérte a vádlott felmentését, vagy legrossabb esetben a gondatlanság megállapítását. Tekintsék azt is, — mondotta többek között — hogy az elhalt rövid idő múlva az orvosok véleménye szerint úgy is elpusztult volna, és hogy vele betegsége miatt, melyet maga szerzett magának, nem sokat veszített a társadalom, (!) míg ha a vádlottat elítélik, egy, a társadalomnak hasznos polgárát, egy jövő előtt álló fiatal embert, mert hisz a vádlott még csak 23 éves, tesznek tönkre.

Az ügyész mindenekelőtt kéri, hogy a védelemnek ezt a kijelentését: „a közvád hamis adatokat tárt az esküdtek elé”, jegyzőkönyvbe vegyék a további eljárás megindítása végett. Reflektálva védő szavaira, kijelenti, hogy ez egyenesen erkölcsstelen álláspont, enyhítő körülményül venni, hogy az, akit megölték, ugyanis rövidesen meghalt volna, mert hisz ha ezt az elvet gyakorlatilag alkalmaznók, akkor valóságos társadalmi anarchia fejlődne ki.

Este 8 óra volt már, mikor az esküdtek meghozták a verdiktet, melynek alapján a törvényszék a vádlottat erős felindulásban elkövetett halált okozó súlyos testi sértés bűntettében bűnösnek mondta ki és 3 évi börtönmre ítélte, melyből egy évet kitöltöttnek vett. A védő semmisségi panaszt jelentett be.

Az adókvető bizottság tárgyalása.

A Nagyvárad-városi III. osztályu kereseti adókvető bizottság tegnap a Hegyközség szatocsainak és dohányárusainak adóját állapította meg. Ma a városi villamosmü adóját állapítja meg a bizottság.

Finom női szabóság!

Tisztelettel értesítem a n. é. hölgyközönséget, hogy egy elsőrendű modern szabász vezetése alatt finom női szabóságot rendeztem be.

Tisztelettel

FLEGMAN

divatháza.

Bémer-tér.

Alapítva 1888.

Czipő, kalap, harisnya és fehérnemű
legjobban és legolcsóbban

REICHARD áruháza
cézgnél, Fő-utca szereshetők be.
Gymnasium, Reál és Polgári
iskolai diák sapkák.
TORNA CZIPŐK.

115

UJDONSÁGOK.

* **Esperesi gyűlés.** A székellyhidi kerület papsága tegnap tartotta őszi gyűlését Asszonyvásáron. A gyűlést Kende Gyula premontrai rendü plébános vezette, kit a püspök megbízott az esperesi teendő végzésével. A gyűlésen a folyó egyházi és iskolai ügyek tárgyalása után Szőke János érmihályfalvai plébános előadást tartott a latin- és görög szer-tartásnak egyházi viszonyáról.

* **A kórház-utcai csatornázás.** A városi főmérnök tegnap jelentést tett a tanács-hoz, hogy a kórház-utcai levezető csatornázás igen sürgős lévén, a munkálatokat kiadta. A munkálatokhoz az általános csatornázási vállalat már hozzá is kezdett.

* **Az elnök ur kalapja.** Súlyos válságon ment át a jó modoráról, illemtudásáról előkelőségéről híres francia nemzet köztársasági elnöke. Elmenjen-e a Liberté áldozatainak temetésére vagy sem? Száznegyven bátor, derék tengerészt temettek, a kötelességteljesítés áldozatait. Vallásos, derék férfiakat, akik azzal a tudattal haltak meg, hogy a kötelességteljesítés isteni parancs. Ezeknek utolsó utjáról nem lehetett eltiltani azt a papságot, mely ma kenyérről megfosztva könyöradományokból él s úgy szolgálja a hivek lelki üdvösségét. Igen ám, de a felvilágosodott francia köztársaság elnöke egyházi szertartáson nem jelenhet meg. Ha pedig nem vesz részt a temetésen, méltán felháborodik a távolmaradáson nemcsak a francia, hanem az egész művelt világ közvéleménye. A kínos válságot valódi szabadkőműves és felvilágosodott leleményességgel oldotta meg az elnök ur: elment a temetésre s ezzel kifejezte tiszteletét az áldozatok iránt, de a szertartás alatt tüntetőleg fején hagyta a kalapját s ezzel kifejezte megvetését a vallás és tiszteletét a felvilágosodás iránt. A vallásnak ugyan az a kalap nem sokat ártott; hogy a felvilágosodásnak mennyit használt, az a szabadkőművesség belügye. Annyi bizonyos, hogy erre mitelénk az eifélet nem felvilágosodásnak ismerjük, hanem úgy hívják, hogy közönséges parasztság.

* **A villamos-vasut téli menetrendje.** A városi villamos-vasut szletigazgatósága értesíti a közönséget, hogy a villamos személyforgalomban f. é. október hó 16-tól kezdve a téli menetrend lép életbe, vagyis a villamos személy kocsik reggel 10 perccel 7 óra előtt indulnak a végállomásokról és este az utolsó kocsik 9 órakor vonul be, azonban a színházi kocsik az előadás végeztéig a színházi forgalomban meghagyatnak.

* **Matiné a tárlaton.** A Szenes—Tibor—Balogh képtárlaton most vasárnap délelőtt 11 órakor lényesen igékes matiné lesz, mely bizonyára nagy intelligens közönséget fog a megyeháza levő képziallításra vonzani. A matiné Szász Tamás fogja felolvasni néhány

ujabb versét, továbbá *Ady Endre és Juhász Gyula* verseit, *Franyó Zoltán* a »Rajzról és a fényről« címen tart szabad előadást, majd *F. Károlyi Leona* fogja *Ady Endrének*, *Dutka Akosnak* és *Emőd Tamásnak* néhány dalát előadni, melyeket *Zsedényi Heidelberg Albert* zenésített meg.

* **Elszökött tanuló.** *Klempai Ferenc* 6. elemi iskolai tanuló tegnapelőtt reggel gyám- atyjának *Rajos Györgynek* Pál-utca 44. szám alatti lakásáról megszökött s azóta nyoma vesztett. Személyleírása: termete alacsony, arca hosszú, haja gesztenyeszín, szeme szürke, szája, orra rendes. Öltözete: barna alapú kis kockás kabát, barna alapú fehér csiku rövid nadrág, fehér szalma kalap, fekete fűzős cipő. Rendőrség keresi.

* **Adomány a szegényeknek a nagy nyereségből.** *Schusster Gábor*, az Osztrák-Magyar Bank nagyváradai fiókjának volt hivatal- szolgálója, aki fémillót nyert a Hazai Takaréksorsjegyével, tegnap délelőtt oly kéréssel adott át 500 koronát *Hlatky Endre* Nagyvárad város főispánjának, hogy ezen összeg Brassóba való távozása alkalmából valláskülönbség nélkül a város szegényei között szétosztassék. Az adományt a főispán *Rimler Károly* polgármesternek adta át további eljárás végett.

* **A kapupénz.** A házberszabályrendelet dolgában tudvalevőleg a miniszter pótlásokat rendelt el. A pótlások között van a kapupénz ügye is. A kapupénzre vonatkozólag *Gerő Armin* főkapitány tegnap tette meg javaslatát a városához. E szerint éjjel 12 óráig 10 fillért és 12 órán túl 20 fillért kell fizetni a házmes- ternek. A házbeliek mindég 10 fillér kapupénzt fizetnek.

* **Baleset a Moskovits cipőgyárban.** Könnyen végeztesé válható baleset történt tegnap este 5 órakor a Moskovits cipőgyárban. *Soltész József* munkavezetővel történt a baleset. Soltész munka közben észrevette, hogy az egyik lendkerék nem működik rendesen. Oda ment a kerékhez, hogy a szíjat meg- igazítsa, de vesztére, mert a lendkerék elkapta és fején és oldalán súlyosan megsebesítette. Az elősiető dr. *Weinstock* Armin orvos a sérült sebeit bekötözte és a mentőkkel haza- szállította Teleki-utca 31. szám alatti laká- sára.

* **Levágták az orrát.** Véres esemény színtere volt tegnap délelőtt a Vizvezeték-u. 22. számú ház. Az egyik lakó, *Tojkan Károly* összeveszett az ugyanott lakó *Széki Viktorral*. Veszekedés közben *Széki* kést rántott és *Tojkan* orrát a szőszoros értelmében tőből levágta. A mentőket rögtön értesítették, akik a sérült *Tojkan*t beszállították a Bihar megyei Közkór- házba. Székit a rendőrség letartóztatta.

* **Megint a sarkadi sakter.** *Rosenberger Mór*, a sarkadi kilakoltatott metsző és kántor, tegnap ismét beadványt intézett a vár- megyéhez. A sakter most arra kéri az alispánt, hogy kötelezze minél előbb a sarkadi hitköz- séget az ő ügye elintézésére. Bejelenti egy- szermint a sakter azt is, hogy jelenleg Vas- megyében, Nagysimonyi községében tartózkod- dik, mint sakter, ahol egy beteg kollégáját helyettesíti. *Rosenberger* ragaszkodik a sarkadi állásához és a jelenlegi hivatalát azért foglalta el, mert Sarkadról az éhínség elől kellett me- nekülnie családjával együtt.

* **Késlekedő kitüntetések.** A földmi- velésügyi miniszter az érmihályfalvai járásból több gazdasági munkást díszoklevéllel és 100— 100 korona jutalommal tüntetett ki. A jutal- mak és kitüntetések bár már elég régen tör- tétek, a munkások még most sem kapták meg

azokat. A főispán sürgette is már az elis- mervényeket. Tegnap végre jelentette *Dobozy Kálmán* főszolgabíró, hogy a jutalmak és ok- levelek még mindig nála vannak, mert nem volt ideje azokat átadni. A hivatalban jelenleg a szolgabíró szabadságon van, a járási irnok pedig fel van függesztve. Ilyen körülmények között tehát nincs módjában a megfelelő for- mák között átadni a kitüntetések. Legköze- lebb hivatalos kiszállások alkalmával majd ren- deltetési helyeikre fogja juttatni a kitünteté- seket.

* **Találtak a Nagyvásártéren** szeptember 25-én bitangszámban egy lovat, melynek gaz- dája máig sem jelentkezett. A ló folyó hó 16-án délelőtt 9 és 10 óra között fog elár- vereltetni a lóvásártéren.

x **Itt a vadászat!** Ha élvezettel akar vadászni, úgy fegyverét és patron szük- ségletét szerezz be szakembertől, mert nem mindegy az, hogy csak puska vagy patron le- gyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésekkel, mert ren- desen későn bánjuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. **Sauer-féle** fegyverek eredeti gyári árban árjegyzék szerint; továbbá a legelső rendű gyárosok fegyverei csak **LADÁNYI JÓZSEF** puska- és fegyver- és kőművesnél kaphatók eredeti árban. M. kir. lőporárúda. Telephon 269. Nagyvárad, Rákóczi-ut.

x **Korzó kávéház megnyitása.** Van szerencsénk a n. é. közönség b. tudomására hozni, miszerint *Körözs-utca 1. szám* (Szabó- ház) a mai kor igényeinek megfelelő kávéházat rendeztünk be és azt folyó hó 5-én ünnepe- lyesen megnyitjuk. Hosszu éveken át ezen a pályán való működésünk elég garancia lesz arra, hogy kitűnő kávéházi italok és ételek, valamint az összes lapok a n. é. közönség rendelkezésére álljanak. Családok találkozó helye, pontos és figyelmes kiszolgálás. Minden este zene. Számos látogatásért esedeznek *Perl Frigyes* és *Bürger Ernő* kávéások.

* **Az idei szép őszi napokat** legkel- mesebben **CSÁKY SÁNDOR** terített asztalai mellett tölthetjük el, (vasut-állomási repülő-híd hegyoldali hejárójánál) hol mindenkor tisztán kezelt kitűnő hegyi borok, izletes jó magyar konyha áll a t. közönség rendelkezésére. — Minden szerdán este friss flecken-sült. — A t. közönség szives pártfogását kéri **Csáky Sándor** vendéglő.

x **Csillár és fémáru gyártási telep:** Nagyvárad Iroda s raktár Szt. János-u. 1. Bémer-tér 3. Telefon 556. Készítik a legizlesebb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petróleumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizá- lása; villamos motor, világítási és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel **STERN ADOLF.** 33

x **Habig kalapok, Fownes keztyűk, an- gol cipők** egyedüli raktára **RÓTH M. UTÓDÁNÁL.**

ÓVÁS.

Óvakodjunk a selejtes kézi munkáktól. Bővíl árut ne vegyon, mikor

ujat és szépet

nálam az olismert olcsó áron szerezhethet be.

TATRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Figyeljünk a czégre!

x **Casinók,** olvasóköri, nép-, önképző könyvtárak, valamint szakszervezetek igen gondos és előnyös kiszolgálásban részesülnek. **Benkő Arthur** könyv és papír keresk. modern antiquariumában, Nagyvárad, Rákóczi-ut 10.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét

folyó év május 1-én helyezte át míg az építkezés tart Nagy- várad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits házba, az Orsolya zárda templomával szemben.

É t e s i t é s.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdo- nos urak becses tudomására hozni, hogy **Óváry Lajos** kályhás üzletét átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk

ÓVÁRY TESTVÉREK

cég alatt.

Kiváló jószágú modern és izléses kályháinkkal, pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhaj- tunk továbbra is mélyen tisztelt megrendelőink elis- merését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett bizalmat továbbra is fenntartani. A legdivatosabb és legegyszerűbb

cserépkályhák

állandóan raktáron vannak.

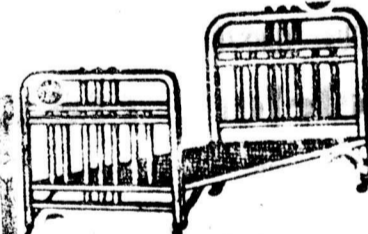
Javítási munkák a legrövidebb idő alatt eszközöltetnek. Nagybecsű megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel

Óváry Testvérek kályhás iparosok

(Óváry Lajos utódai).

Csengeri-utca 27. szám.

Vas és rézbutor

gyári raktári

Szokrónyágy 3 matraccal 20 korona

Sodronybotót 10 korona

Rózkarniss 4 korona

Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca 10 sz. Telefon 636.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Péntek: A szent liget.

Szombat: Kornevillei harangok.

Vasárnap este: Igloi diákok.

Az igloi diákok. A vasárnapi premier egyike lesz az eseményekben gazdag szezon legszebb szenzációinak. A diákdalok és a régi magyar nóták még sebezhető, bensőségesebb te-

szik ezt a nemes tónusu, érdekes darabot, a melynek fővárosi bemutatójáról olyan nagy elismeréssel emlékezett meg a színházvilág. A Szigligeti-színház drámai együttese már az utolsó próbánál tart és a beavatottak szerint a legszebb diadalainak egyikét aratja a vasárnap-i bemutató.

TANÜGY.

Megtagadott államsegély. Az érkező görög keleti iskola fenntartói kérelemmel járultak a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez államsegély adományozása végett. A miniszter tegnap értesítette a vármegyét, hogy a kérelmet nem teljesítheti, mert a segély megtagadása a törvény értelmében fontos állami érdeknek képez. Ugyancsak elutasító határozattal küldte le a miniszter a *kistakai* görög keleti iskola fenntartóinak segély iránti kérelmét is. Itt az elutasításnak az volt az oka, hogy a felekezeti nem képes az iskolában uralkodó nagymérvű hiányokat pótolni. Egyidejűleg tudatta a miniszter a vármegyével, hogy a községet a községi iskola felépítésére kötelezte.

NYILTTÉR.

NEUMANN TESTVÉREK

Üvegfestészeti és diszúvegezési műintézete.

Üvegcsiszoló és tükör árúgyár.

NAGYVÁRAD, RÁKÓCZI-UT 55. SZÁM.

A főtisztelendő papság szives figyelmébe ajánljuk műtermünket

templom ablakok diszúvegezések készítésére, művészies és egyszerűbb kivitelben ólom keretbe foglalva.

CZÉGÜNK TÖBSZÖRÖSEN KITUNTETVE.

Telefon 1164.

TÁVIRATOK.

Az olasz-török háboru.

Berlin, okt. 12.

Egytől-egyig megérkeztek a válaszok a nagyhatalmaktól a porta harmadik felszólítására, a melyben közvetítést kért. A feleletek kivétel nélkül kedvezőek. A porta álláspontja az, hogy elismeri a helyzetet Tripoliszban, a tartomány olasz közigazgatás alá kerül, de török szuverénitása alatt. Assim bey külügyminiszter ilyen utasításokat küldött a külföldi diplomáciai képviseltekhez.

Pallavicini őrnagy tegnap a nagyvezírel tanácskozott és tájékoztatta arról, hogy az osztrák-magyar monarchia minden figyelme a Balkán státuszkvótájának megővésére irányul.

A portugáliai összeesküvés.

Lisszabon, okt. 12.

Ujabb csapatokat küldött a köztársasági kormány az északi határ felé és Opportóba indult két hadihajó, a Bairo és Limpolo.

Madrid, okt. 12.

A portugál határról jelentik, hogy tegnap óta zuhog az eső és ez fegyverszünetet teremtett. A royalisták Peihájó körül gyülekeztek. Egy ellenőrizhetetlen hír azt újságolja, hogy a monarchista csapatok Chaveznél megütköztek a köztársasági katonasággal, megverték és lovaikat elvitték.

A spanyol kormány utasította a városi hatóságokat, hogy a spanyol földön tartózkodó portugál összeesküvőket utasítsa ki. Egy monarchista csapat Lomba felé tart.

REGÉNYCSARNOK.

HELÉN.

Írta: Schmidt Amália. — Fordította: N. M.

I. FEJEZET.

— Valóságos északi vihar, oly zordon, mintha csak Norvégiában laktunk! A régi ablakok zörögnek, a hasadékokon át süvölt a szél, még a kályha mellett is majd meg fagy az ember. Vigye a manó a régi, roskatag fészkét! Egy szép reggelen csak összeomlik s mindnyájunkat maga alá temet.

Viharos decemberi est-alkonyat van és könn, a szabadban, igaz, hogy nem épen barátságos az idő.

A sikon üvölt a zivatar, a sövényekről és fákról összeszedi a száraz, cörgő lomboknak utolsó maradványait és sebesen üzi maga előtt a kőkeménynyé tagyott földön, mintha haragudnék, hogy dühét csak ily csekély dolgokon töltheti.

Az egytárgy rónán sem erdőt nem téphet ki, sem sziklákon meg nem törhetik a szél, s a hideg, tiszta levegőben még felhő sem mutatkozik, melyet maga előtt korbácsolhatna.

Az ily szélvész egyike a legkellemetlenebb természeti jelenségeknek a mi országunkban, főképp a sík és fátlan vidékeken és midőn a levegőben egy parányi nedvesség sincs, mely keménységét szelidíthetné — és kellemetlenül hat némely erős férfi idegeire is.

Bruchland báró mogorva jóvendőlése, mely lyel a kályha mellé helyezett karszékéből, két, az ablaknál dolgozó hölgyet mulattatott, azt látszott mutatni, hogy az északi szél kellemetlen hatását ő is érzi.

— Az csak még sem fog talán megtörténni, kedves bátyám! — felelt egy vidám, szelid hang a báró bajjóslatu állítására. — Neukloster már oly régóta áll, hogy bizvást hihejük, miként lakót még sokáig fogja a szél és vihar ellen otalmazni.

A báró haragos tekintetet vetett az ablak felé és mondá:

— Ez már ismét amolyan együgyű köz hely, Helén! Mily ostoba állítás, hogy mivel valamely ház már régóta áll, még tovább is fog állni. Hisz épen azért dől össze annál hamarabb.

Helén szégyenkezve hallgatott; a báróné szölt közbe engesztelő hangon:

— Mégis általában sokat tartunk a régi házak erősségére, mivel többnyire szilárdan építettek. A mi régi kastélyunknak is hatalmas alapja és igen vastag falai vannak.

A báró nem felelt, hanem kis idő múlva dörmögve kérdezé:

— Mit csináltak ott a félhomályban? Az nem lehet valamire való munka.

— Kötünk, kedves bátyám! — válaszolt Helén, — ahhoz nem kell világosság.

— Mégis gyujtsd meg a lámpát, Helén! — monda a báróné; — már elég késő van.

A fiatal leány fürgén teljesíté a báróné kívánságát, betevé az ablakablakot, a bárónénak széket és zsámolyt, féjének karszékét tőn az asztal mellé, elhozta a nagy, ragyogó fődélü, sörrel telt poharat, mellé néhány könyvet és szivarládát helyezett s végre maga is helyet foglalt.

A nem épen nagy lámpa csak gyéren világította meg a tágas szobát, de fényes világot vetett az asztal köré gyült csoportra.

Bruchland báró olvasmányába mélyedt, a hölgyek pedig halkán és dörülten beszélgettek, időnkint vonzalommal és félelemmel vegyes pillantásokat vetve a báró arcára.

A báró szép, büszke külsejű férfi volt és midőn olvasás közben lassankint nyugodtak lőnek, nem volt többé bennök semmi komorság, de volt mégis a szigornak bizonyos kifejezése, mely kellemetlenül hatott.

Neje szép, szelid hölgy volt, közel az ötvenhez s férjénél csak néhány évvel fiatalabb. Társalgónője a bárónénak egyik árva rokona volt, és a szüők teljes beleegyezésével a család egyetlen fiának jegyese.

(Foly. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Nemzetközi kiállítás Szófiában. A szófia nemzetközi kiállítás 1912. június 1-én nyílik meg és szeptember 31-én zárul be. A kiállítás a mely a bolgár kereskedelmi és földmívelésügyi miniszter tiszteletbeli elnöksége alatt áll, magában foglalja az ipar, kereskedelm, földmívelés, művészet, oktatás, egészségügy, élelmiszer és sportnak valamennyi termékeit. E vállalat, mely a szófia városi hatóság és kereskedelem és iparkamara védnöksége alatt áll, 1912. évben a jubileumi év folyamán rendeztetik, a polgár fővárosba, számtalan látogatót fog vonzani. Érdeklődők forduljanak az 1912. évi szófia nemzetközi kiállítás vezető bizottságához Szófiában, Sándortér (Alexander Platz) 5. szám alá.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.

Budapestén

A gabona-tőzsdén tegnap lanyha volt az irányzat, Készáruk 5 fillérrel olcsóbb.

Határidők sárlata:

Áprilisi buza (1912)	— — —	12.21
Októberi buza	— — —	12.09
Októberi rozs	— — —	10.34
Októberi zab	— — —	9.46
Májusi tengeri (1912)	— — —	8.70
Augusztusi tengeri	— — —	7.88
Augusztusi repce	— — —	14.60

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— — —	832.50
Osztrák hitelrészvény	— — —	640.—
Jelzálogbank	— — —	483.—
Leszámitoló és pénzváltó	— — —	568.—
Salgótarjáni község	— — —	674.—
Osztrák államvasut részvény	— — —	719.—
Közuti vasut	— — —	789.—
Beocsini cement	— — —	—
Rimamurányi vasmű	— — —	619.—
Városi vasut	— — —	415.—

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA

863/911 kb. sz. Nagyváradi város közigazgatási bizottságától
HIRDETMÉNY.

A kereskedelmi m. kir. miniszter ur 44652-911. sz. rendeletével a nagyváradi városi vasut által a Haggenmacher és az Aufrecht-féle telepekhez tervezett iparvágányok közigazgatási bejárását elrendelte, az eljárás megkezdésének idejéül folyó évi október hó 14-ik napjának délelőtti 9 óráját, összejövetei helyül pedig Nagyváradi város székházának tanácstermét tűzte ki.

Ezen bejárásra az 1896 évi 46181. sz. kereskedelemügyi miniszteri rendelet értelmében az összes érdekelt magánfeleket meghívom azzal, hogy ezen bejárás az érdekeltek megjelenése nélkül is meg fog tartatni.

Nagyváradi, 1911. okt. 9.

Hlatky Endre, főispán.

Hirdetések
felvételnek a kiadóhivatalban.

Részvénykicserélési felhívás!

Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi bank és Központi Takarékpénztár r. t. felhívja azon tisztelt részvényeseit, kiknek birtokában **Központi Takarékpénztári részvények vannak**, hogy ezen részvényeket, szelvényekkel együtt, kicserélés végett az Egyesült intézet Teleki-utcai fiókjánál (Teleki-u. 3.) folyó évi október hó 10-től október hó 31-ig beszoigáltatni sziveskedjenek.

Minden egyes Központi Takarékpénztár részvény helyett 1 Egyesült intézeti részvény fog kiadatni.

A kicserélés végett beadandó részvényekhez jegyzék esatolandó azon nevek felsorolásával, melyekre az új részvényeket kiállítatni óhajtják.

Ezen részvények kicserélése, ha az új részvények a régiekkel azonos nevekre állítatnak ki, díj- és illetékmentes, ha azonban az új Egyesült intézeti részvény a régitől eltérő más névre állítatnak ki, a rendes részvényátírási-díj és illeték lesz fizetendő.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár részv.-társ.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyváradi, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

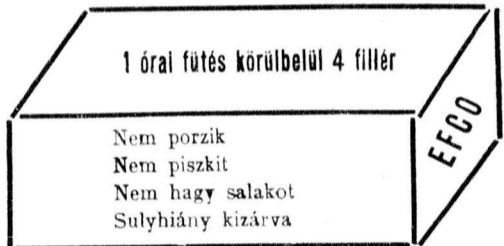
192

E F C O

Porosz-szalon készentéglá

a legkiválóbb

fűtőanyag

1 órai fűtés körülbelül 4 fillér

Nem porzik
Nem piszkít
Nem hagy salakot
Sulyhiány kizárva

100 darab házhoz szállítva

5 korona.

Kizárólagos képviselő

Weisz Lajos

kereskedelmi és műszaki irodája

Szacsavay-utca 81. sz.

Telefon 323.

Vidéki megrendelést pontosan eszközöl.

Értesítjük

igen tisztelt vevő közönségünket, hogy legújabb kicsinybeni elárúsító üzletünket

Zöldfa-utca 7. sz. alatt

Dr. MUNK házban megnyitottuk.

Moskovits Farkas és Társa
cipő és csizmagyár r.-t. Zöldfa-utcai fióküzlet.

Legnagyobb választék férfi, női és gyermek cipőkben!

Egységes szabott gyári árak!

TELEFON!

Megérkezett

a nagy cipő szállítmány, az első nagyváradi selejtes cipő áruházba, ahol minden fajta cipő igen olcsó árban kapható.

Belvárosi Takarékszövetkezet épület, Barcs-palota.

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVARAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szállítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Szabadalmazott folyton-égo

Meteor
Kályhák sz. 1166.

**KÁLYHA
TÁLCZÁK
ELLENZŐK
FAKOSARAK
SZENTARTÓK
NAGY
VÁLASZTÉKBAN**

Szabadalmazott folyton-égo

Meteor
Kályhák

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében N.-Váradi, Rákóczi-ut.

Városi raktár megnyitás!

A t. vásárló közönség szives tudomására hozzuk, hogy az ujonnan épült

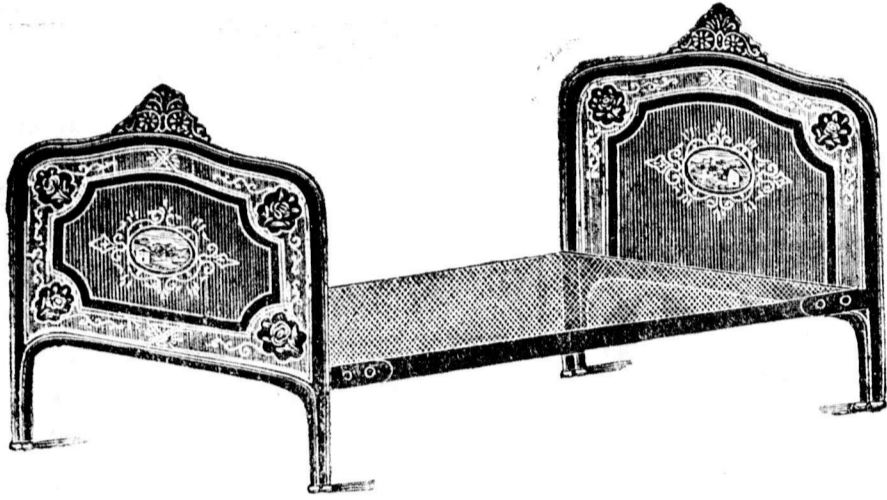
Weiszlovits - palotában

Rákóczi-ut 13-ik szám

városi

raktárunkat

foly hó 15-én megnyitjuk.

Mindennemü *vas és rézbutorokat, ágybetéteket* és egyéb felszereléseket a leg-szebb kivitelben és legjutányosabb árakban fogjuk árusítani és állandó kiállításunk megtekintésére a t. közönséget vásárlási kényszer nélkül is szivesen fogadjuk, hol bármi felvilágosítással szivesen szolgálunk.

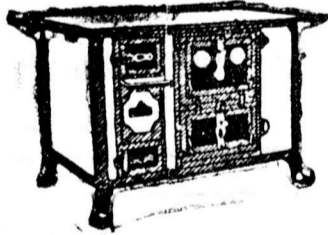
Kiváló tisztelettel:

Vas- és rézipar R.-T.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez
NAGYVÁRAD, Percses-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a leg-diszesebb elrendezésben,

villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Körözspart, Lévy-palota.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.
1 > francia szájaviz	25 >
1 > száj szagtalanító	50 >
1 tubus dr Heyder fogcserm	50 >
8 > Thymol	20 >
1 > Stomatin	20 >
1 > tégely Odontin togpasztia	55 >
1 drb Odontin betét	85 >
1 üveg Picavan	98 >
1 üveg Bay Rum	85 >
1 > Jera violette brillantia	80 >
1 > francia brillantia	15, 28, 35 >
1 > folyékony brillantia	50 >
1 > valódi dió olaj	15 >
1 > > kivonat	75 >
1 drb bajuszkötő	15, 20 35 >

1 üveg Kerpel kézfinomító	88 kr.
1 tégely Margit crém	40 >
1 > Diana crém	65 >
1 drb Diana szappan	65 >
1 dob Lickner puder	88 >
1 > amerikai porcellán puder	1 frt 20 >
1 üveg amerikai petrol	50 >
1 > Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt >
1 fekete champos	12 >
1 rud rozsa Glycerin szappan	20 >
8 drb francia ibolya szappan	50 >
1 > Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 >
1 > Speick szappan	28 >
1 > Windsor szappan	88 >
1 tubus kaloderma	28 >
1 > Beloderma kézfinomító	28 >
1 üvegtégely tejcerm	20 >

1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 85 kr
1 Gillette utánzatú borotva készlet	1 > 50 >
1 valódi serte hajkefe	70 >
1 dublé bajuszkéfe	20 >
1 valódi serte ruhakefe	45 >
1 körömkéfe	06 >
1 surolókefe óriási	20 >
1 surolókefe kisebb	10 >
12 drb Royal angol cipő crém	96 >
1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 >
1 > cipőfényesítő flanel	20 >
1 > Jurigatem Zománc	80 >
1 matr vörös gumiosó	60 >
Egynegyed Ko Brunz watta	85 >

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemü betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árákról.

Nince vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!